

Egenkontroll lantbruk

Egenkontroll är ett verktyg för att ha kontroll på hur verksamheten påverkar miljön. En bra egenkontroll ger förutsättningar för att tidigt upptäcka fel på utrustning och felaktig hantering innan allvarlig skada inträffar. Alla som har en verksamhet som kan påverka människors hälsa eller miljön ska bedriva egenkontroll enligt miljöbalkens 26 kapitel 19 §. Detta gäller exempelvis så fort man har djur, brukar mark eller innehar en oljecistern.

Anmälning- och tillståndspliktiga verksamheter ska följa förordning (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll och där finns särskilda krav på vad egenkontrollen ska omfatta enligt följande:

4 § Verksamheten ska ha en dokumenterad och fastställd ansvarsfördelning i de frågor som gäller för verksamheten enligt:

- Miljöbalken
- Föreskrifter som meddelats med stöd av miljöbalken
- Beslut som gäller för hur verksamheten ska bedrivas, exempelvis verksamhetens villkor eller försiktighetsmått.

5 § Det ska finnas rutiner för att fortlöpande kontrollera utrustning med mera för verksamhetens drift. Rutinerna ska dokumenteras.

6 § Verksamheten ska fortlöpande och systematiskt undersöka och bedöma riskerna med verksamheten. Resultatet av undersökningar och bedömningar ska dokumenteras. Om det i driften uppstår en olycka som kan medföra olägenhet för människors hälsa och miljö måste tillsynsmyndigheten informeras omgående.

7 § Det ska finnas en kemikalieförteckning i verksamheten.

Rutiner som bör finnas för verksamheten är bland annat följande:

- Gödsellagring
- Gödselspridning
- Bekämpningsmedelslagring och hantering
- Spridning av kemiska bekämpningsmedel
- Cisterner med olja och diesel
- Övrig kemikaliehantering
- Förvaring, hantering och omhändertagande av avfall och farligt avfall
- Avloppsanläggningar
- Rutin för rapportering av driftstörning och olycksfall

Exempel på Rutin för lagring av flytgödsel – Lantbruk Anders Andersson

Syfte	<p>Att lagringskapaciteten för gödsel är tillräcklig dvs. minst 6/8/10 månader.</p> <p>Att flytgödselbrunnen är utformad så att inte läckage eller avrinning sker till omgivningen.</p> <p>Att påfyllning sker under täckning.</p> <p>Att minimera lukt samt utsläpp av ammoniak till luften.</p>
Ansvarig	Anders Andersson, Driftledare
Frekvens	<ul style="list-style-type: none"> - <u>Daglig kontroll</u>: Gödselnivån i flytgödselbrunnen. Påfyllningsanordning. Stabilt svämtäcke. Läckage till omgivningen. - <u>Årlig kontroll</u>: Att flytgödselbrunnen inte har skador/sprickor. - <u>Kontroll vid förändring</u>: Tillräcklig lagringskapacitet (utbyggnad/utökning av djurantal).
Utförande	<ul style="list-style-type: none"> - Lagringskapacitet kontrolleras genom beräkning enligt Jordbruksverkets schabloner. Avstämning sker mot verklig gödselproduktion. - Flytgödselbrunnen kontrolleras på våren då den är tom. - När det kvarstår 10 centimeter till brunnskanten körs gödsel till granne X flytgödselbrunnen. - Har inte stabilt svämtäcke bildats inom 14 dagar efter att det skadats/brutits läggs hackad halm på. - Vid pumpning av gödsel till tankvagn finns alltid personal närvarande för att undvika överfyllnad.
Korrigerande åtgärd	<ul style="list-style-type: none"> - När det är mindre än 200 m³ marginal kvar till att lagringskapaciteten överskrids, undersöks möjligheten till tillfällig lagringskapacitet i närheten samt utökning av lagringskapaciteten planläggs. Samråd sker med kommunens miljökontor innan lagringskapaciteten utökas. - Bli flytgödselbrunnen full under vintern undersöks möjligheten till tillfällig lagringskapacitet. - Skador på flytgödselbrunnen lagas omgående. - Sker läckage av gödsel tas det upp omgående och läggs i flytgödselbrunnen.
Dokumentation	<ul style="list-style-type: none"> - Gödselberäkning (4 b § SJVFS 2004:62) - Spridningsjournal gödsel - Journal över bortförd gödsel (14 § SJVFS 2004:62) - Avtal med granne X om lagringskapacitet

Exempel på riskbedömning enligt 6 § förordning (1998:901) om verksamhetsutövers egenkontroll

Identifierad risk	Orsak	Konsekvens	Riskvärdering		Risk	Åtgärd	Datum för åtgärd
			Sannolikhet	Konsekvens			
Läckage dieselcistern	Påkörning	Förorening av mark	4	3	12	Ordna påkörningsskydd	2013-12-31

Observera att det finns olika metoder för riskbedömning.

		KONSEKVENSKLASS				
		1. Små	2. Lindriga	3. Stora	4. Mycket stora	5. Katastrofala
SANNOLIKHETSKLASS	5. Mycket stor sannolikhet	5	10	15	20	25
	4. Stor sannolikhet	4	8	12	16	20
	3. Sannolikt	3	6	9	12	15
	2. Mindre sannolikt	2	4	6	8	10
	1. Mycket osannolikt	1	2	3	4	5

Risk enligt matris

Kräver ej åtgärd
Åtgärdas eventuellt
Åtgärdas omedelbart

Produkt/råvara					Innehåll				Kod för faro-angivelse enligt CLP (H-fraser)	PRIO-databasen: (U) Utfasningsämne (R) Riskminskningsämne Begreppsdatabasen REACH: Bilaga XIV Kandidatlistan Bilaga XVII
Produktnamn*	Användningsområde*	Förbrukning kg eller liter/år*	Produktens farokoder (enligt KIFS 2005:7) eller faroklass och farokategori (enligt CLP)*	Produktens riskfraser (enligt KIFS 2007:5) eller faroangivelser (enligt CLP)*	I produkten ingående ämnen	CAS-nr	Andel av ämnet i produkten (%)	Riskfraser (enligt KIFS 2005:7) ämne		
Temalac SC -F 80	Sprutlackering	500 L	Xn	R10 R20/21 R52/53	Xylen	1330-20-7	10-20%	R10, 20/21, 38		
					Etylbenzen	100-41-4	5-10 %	R11, 20	H225, H332	
					1-metoxi-2-propanol	107-98-2	1-5 %	R10, 67	H226, H336	
					Zinkfosfat	7779-90-0	1-2,5 %	R50/53	H400, H410	PRIO: (R)
					Zink-2-ethylhexanoat	85203-81-2	<0,5 %	R38, 51/53		
ProMyr XR630	Ensileringemedel	3000 L	Flam. Liq.3 Skin Corr 1B STOT SE 3	H226 H314 H335	Myrsyra	64-18-6	60-70 %	R35	H314	
					Propionsyra	79-09-4	20-30%	R34	H226, H314, H318	

•Uppgifter som krävs enligt 7 § förordning om verksamhetsutövers egenkontroll (1998:901)

KIFS 2005:7: Kemikalieinspektionens föreskrifter om klassificering och märkning av kemiska produkter

CLP: Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar

Linköping
Där idéer blir verklighet